

Sygn. akt II Ca 1021/16

POSTANOWIENIE

Dnia 20 kwietnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Łuchtaj (spr.)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra

Sędzia Sądu Rejonowego Krzysztof Niezgoda (del.) Protokolant: Sekretarz Sądowy Małgorzata Siuda

po rozpoznaniu w dniu 6 kwietnia 2017 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z wniosku H. S.

z udziałem S. N.

o rozgraniczenie

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od postanowienia Sądu Rejonowego L.

z dnia 19 września 2016 roku, sygn. akt (...)

postanawia:

I. oddalić apelację;

II. zasądzić od wnioskodawczyni H. S. na rzecz uczestnika

S. N. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych)

tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt II Ca 1021/16

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 19 września 2016 roku Sąd Rejonowy L. rozgraniczył nieruchomości położone w Z., gm. K., oznaczone w ewidencji gruntów jako działki: nr (...), stanowiącą własność wnioskodawczyni H. S., objętą KW nr (...) oraz nr (...), stanowiącą własność uczestnika S. N., według pkt. (...) zaznaczonych na mapie projektu rozgraniczenia przez geodetę inż. P. S., przyjętego na podstawie mapy sporządzonej przez geodetę inż. A. K. do Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego w (...) Ośrodku (...) w L. w dniu 5 grudnia 2011 roku, pod nr ewidencyjnym (...) - (...) (pkt 1), zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwotę 737 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt 2) oraz nakazał ściągnąć od wnioskodawczyni na rzecz Skarbu Państwa - kasy Sądu Rejonowego L. kwotę 92,30 zł tytułem wydatku poniesionego tymczasowo ze Skarbu Państwa na koszt opinii biegłego (pkt 3).

W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Rejonowy ustalił, że własność działki nr (...) została nabyta na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 roku o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych przez J. N. i T. N., na rzecz których został wydany akt własności ziemi z dnia 3 października 1972 roku, nr (...) W 1998 roku doszło do przekazania

działki nr (...) na rzecz wnioskodawczyni przez jej rodziców J. N. i T. N. umową darowizny, Rep A nr (...) z dnia 28 grudnia 1998 roku. Działka jest zabudowana murem budynkiem mieszkalnym, gospodarczym i stodołą.

Działka nr (...) stanowiła własność dziadków uczestnika, na rzecz którego w 1988 roku została dokonana darowizna umową notarialną Rep A nr (...). Na działce znajduje się drewniany budynek mieszkalny i gospodarczy. W chwili przekazywania działki dziadek uczestnika informował, że granica działek nr (...) przebiega w odległości 150 m od posadzonej czereśni, przy ścianie wystawionej stodoły. Wnioskodawczyni zostało przekazane, że granice działek stanowi ściana stodoły. Nie dokonano wznowienia granic ani rozgraniczenia z chwilą objęcia działki nr (...) przez H. S. w grudniu 1998 roku.

Obie rozgraniczane nieruchomości przylegają do drogi gminnej Z.. W przeszłości stanowiły jedną całość, nie było pomiędzy nieruchomościami widocznej granicy, wystawionego płotu. Z drogi gminnej na działkę nr (...) prowadziła wysypana żużlem aleja. Obecnie na działkę wnioskodawczyni prowadzi utwardzony kostką wjazd na szerokość 2,40 m, wykonany po 1998 roku, który po wystawieniu przez uczestnika ogrodzenia, wychodzi poza siatkę ogrodzeniową i znajduje się po jej wschodniej stronie na działce użytkowanej przez S. N.. Zanim doszło do wzniesienia ogrodzenia z siatki przez uczestnika, wnioskodawczyni w 2010 roku wystawiła oczyszczalnię ścieków, a w 2011 roku urządzenie elektryczne do zasilania budynku mieszkalnego i poinformowała uczestnika, że chce wykonać pomiędzy działkami ogrodzenie. Uczestnik nie wyraził zgody na poniesienie wspólnych kosztów ogrodzenia i doszło do sporu o przebieg granicy. Uczestnik wystawił ogrodzenie z siatki pomiędzy działkami, które biegnie na całej długości działki wnioskodawczyni, na długości 12,10 m, w pasie utwardzonym kostką w części do budynku mieszkalno-gospodarczego, wystawione w 2011 roku, a na dalszym odcinku w 2014 roku. Pozostała część działki uczestnika w kierunku północnym stanowi zachwaszczony nieużytek bez ogrodzenia. Drenaż oczyszczalni i zbiornik rewizyjny oraz złącze kablowe znajduje się za linią ogrodzenia w kierunku wschodnim. Poza ogrodzeniem w kierunku zachodnim znajdują się dwa zbiorniki oczyszczalni. Za ogrodzeniem znalazła się szafa elektryczna wystawiona przez wnioskodawczynię przed postawieniem ogrodzenia przez uczestnika. Pomiędzy stronami toczyło się postępowanie o ochronę posiadania w sprawie sygn. akt (...), w wyniku którego wnioskodawczyni zostało przywrócone naruszone posiadanie przez uczestnika.

Sąd Rejonowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o szczegółowo wskazane w uzasadnieniu postanowienia dowody z dokumentów, a także oględziny nieruchomości i dokumentację fotograficzną. Za stanowiący podstawę rozstrzygnięcia i wiarygodny dowód Sąd Rejonowy uznał również opinię biegłego geodety inż. P. S.. W ocenie Sądu pierwszej instancji pisemna opinia biegłego wraz z opinią uzupełniającą jest pełna, zawiera analizę źródłową dokumentacji geodezyjnej przedmiotowych nieruchomości, zachowaną w zasobach (...) Ośrodka (...) w L., nawiązuje do tytułów własności nieruchomości oraz przedstawia uzasadnienie wniosków końcowych, dostatecznie wyjaśnionych i jako rzetelna, jednoznaczna, niebudząca wątpliwości zasługuje na wiarę.

W odniesieniu do dowodu z zeznań świadka J. S. Sąd Rejonowy wskazał natomiast, iż wymieniony świadek nie wniósł do sprawy niczego istotnego dla jej rozstrzygnięcia. Przytoczył zasługujące na obdarzenie wiarą fakty, znane mu od 1989 roku co do użytkowania sąsiadujących nieruchomości, sposobu nabycia własności, zakresu władania gruntem.

Sąd Rejonowy wskazał, że w postępowaniu rozgraniczeniowym, które toczyło się w Urzędzie Gminy K., nie doszło do wydania decyzji o rozgraniczeniu nieruchomości ani do zawarcia ugody pomiędzy H. S. a S. N.. W postępowaniu sądowym wnioskodawczyni wносиła natomiast o ustalenie granicy działek według linii koloru czerwonego, uwidocznionej na mapie rozgraniczenia sporządzonej przez geodetę inż. P. S., łączącej punkty (...) i w odległości 80 cm od punktu (...)biegnącego na wschód i (...), jako wskazany przez wnioskodawczynię ostatni stan spokojnego posiadania. Uczestnik wniósł zaś o rozgraniczenie działki nr (...) z działką nr (...) według stanu prawnego.

Sąd Rejonowy odwołał się do kryteriów rozgraniczenia ustalonych w art. 153 k.c. i wskazał, że kryteria te mają zastosowanie w kolejności, w jakiej zostały wymienione w tym przepisie. Oznacza to, że następne kryterium sąd bierze pod uwagę dopiero wówczas, gdy poprzednie nie dało dostatecznych podstaw do rozgraniczenia. Kryteria te wyłączają się wzajemnie, dlatego też sąd nie może korygować stanu prawnego poprzez ustalenie granicy według

ostatniego spokojnego stanu posiadania, a tego ostatniego poprzez uwzględnienie wszelkich okoliczności. Sąd podkreślił jednocześnie, że niedopuszczalne jest dokonanie rozgraniczenia w oparciu o względy celowości, a z pominięciem stanu prawnego przedmiotu rozgraniczenia. W pierwszej kolejności zatem sąd powinien ustalić granice pomiędzy sąsiadującymi ze sobą nieruchomościami w oparciu o aktualny stan prawny, czyli ustalić w istocie do jakiego miejsca na gruncie sięga prawo własności, przysługujące właścicielom gruntów sąsiadujących stosownie do ich tytułów własności. Sąd zważył przy tym, że stan prawny nieruchomości wynikać może nie tylko z zawartych w formie przepisanej umów przenoszących własność nieruchomości, orzeczeń sądowych, czy z wydanych w trybie administracyjnym aktów własności ziemi, ale także z zasiedzenia przygranicznych pasów gruntu.

W dalszej kolejności Sąd Rejonowy wyjaśnił zagadnienie wpływu wydanych przez organ administracyjny, na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z 1971 roku o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, aktów własności ziemi, na postępowanie rozgraniczeniowe. Wskazał, że w razie wypełnienia hipotezy tego przepisu uwłaszczenie następowało z mocy samego prawa, a zatem decyzja taka ma charakter deklaratoryjny. Organ administracyjny ustalał jedynie nabycie prawa własności nieruchomości, nie dokonując kontroli granicy i nie miał kompetencji do dokonania rozgraniczenia w toku postępowania uwłaszczeniowego. Z tego względu Sąd w postępowaniu o rozgraniczenie nieruchomości może samodzielnie ustalić granicę działek zgodnie ze stanem samoistnego posiadania w dniu 4 listopada 1971 roku, bez potrzeby dokonania zmiany tej decyzji w postępowaniu administracyjnym, nawet jeżeli granice ewidencyjne uwłaszczonych działek miały odmienny przebieg. Samoistny posiadacz nabywał własność nieruchomości na podstawie art. 1 ust. 1 wymienionej ustawy w takich granicach, w jakich faktycznie wykonywał swe władztwo w stosunku do posiadanej nieruchomości w dniu wejścia ustawy uwłaszczeniowej w życie, nawet jeżeli stan jej posiadania nie był zgodny z obszarem i konfiguracją działek wynikających z ewidencji gruntów. Wpisy zaś w księdze wieczystej danych geodezyjnych ustalających stan prawny nieruchomości mają znaczenie ujawniające (ustalające, tj. deklaratoryjne) i same nie tworzą prawa, ani nie sanują jego braku, chyba że co innego wynika z wyraźnych przepisów prawa, które nadają wpisowi prawotwórczy charakter (np. ustanowienie odrębnej własności lokalu).

Odwołując się do treści art. 153 k.c. Sąd Rejonowy wskazał, że rozgraniczenie nieruchomości powinno nastąpić przede wszystkim według stanu prawnego, to jest według stanu własności nieruchomości. W ocenie tego Sądu – dokonanej w oparciu o opinię biegłego geodety oraz obszerny materiał archiwalny zawarty w operatach geodezyjnych nr (...) z pomiarów przeprowadzonych do celów uwłaszczeń działek położonych we wsi Z., nr (...) geodezyjnego projektu podziału działki nr (...) na działki nr (...) (...) ustalenia w trybie rozgraniczenia granicy pasa drogowego (działka nr (...)), nr (...) geodezyjnego projektu połączenia działek (...) do działki nr (...) i podziału działki nr (...) na działki (...) ustalenia przebiegu granic działki nr (...) – granica między działkami nr (...) zgodnie z jej stanem prawnym, tj. stanem na dzień 4 listopada 1971 roku, przebiega według punktów granicznych (...) - (...)

Dokonując tej oceny Sąd Rejonowy podkreślił m. in., że operat techniczny nr (...) z pomiarów do uwłaszczeń działek we wsi Z. zawiera archiwalne wymiary działki nr (...), stanowiącej wówczas własność J. N. i T. N.. Z zachowanego szkicu wynika, że działka nr (...) jest regularnym prostokątem o wymiarach 24,60m x 92,70m, na podstawie których wyliczona została powierzchnia działki wynosząca 0,2280ha, co po zaokrągleniu do pełnego ara stanowi powierzchnię 0,23 ha, ujawnioną w ewidencji gruntów i księdze wieczystej KW nr (...). Operat dodatkowo zawiera protokół datowany na styczeń i luty 1973 roku z ogłoszenia stanu władania po pomiarach, gdzie właściciele poszczególnych gospodarstw potwierdzili podpisem zgodność przedstawionych wyników pomiarów i obliczeń z faktycznym stanem posiadania. W odniesieniu do działki nr (...) widnieje podpis J. N., a do działki nr (...) J. P., c. J.. Z kolei w operacie nr (...) zachowany jest protokół graniczny podpisany przez uczestnika S. N. w odniesieniu do granicy dzielonej działki nr (...) z działkami sąsiednimi nr (...) od strony zachodniej oraz nr (...) od strony wschodniej. Protokół podpisała też wnioskodawczyni H. S., jako właścicielka graniczących z dzieloną nieruchomością działek nr (...), uznając ustalony przebieg granic za bezsporny i obowiązujący. W ramach tego opracowania punktom granicznym działki nr (...) zostały nadane współrzędne x,y w geodezyjnym układzie odniesienia, oznaczone nr (...) i (...) na szkicu do opinii, co pozwala na jednoznaczne odtworzenie położenia tych punktów w terenie bez względu na aktualny stan zagospodarowania. W odniesieniu do punktów granicznych oznaczonych nr (...) i na podstawie przebiegu tej granicy zostały ustalone granice działki nr (...) zgodnie z wymiarami z operatu uwłaszczeniowego z 1973 roku. Ustalonym punktom granicznym zostały

nadane współrzędne geodezyjne oznaczone nr (...) i (...), leżące na linii granicznej wyznaczonej punktami nr (...), przy czym punkt graniczny nr (...) odpowiada dokładnie punktowi nr (...) z operatu (...). Z czynności przebiegu granic działki nr (...) podpisała protokół zarówno wnioskodawczyni jak i uczestnik, uznając w dacie czynności 25 maja 2011 roku ustalony przebieg granic za bezsporny. Kolejny operat archiwalny nr (...) obejmuje czynności ustalenia przebiegu granicy działki nr (...) (drogi gminnej) z działkami przyległymi, w trybie rozgraniczenia zakończonego decyzją Wójta Gminy K. nr GG. (...) z dnia 9 lipca 1992 roku i zawiera pomiary pozwalające na obliczenie współrzędnych charakterystycznych punktów linii granicznej i jednoznaczne stwierdzenie, że ustalone punkty graniczne działki nr (...), oznaczone nr (...) i (...) oraz ustalone punkty sąsiednich działek (...), a także wskazywany przez wnioskodawczynię pkt. (...) leżą dokładnie na linii granicy pomiędzy działkami nr (...) a nr (...). Operat ten również zawiera protokół graniczny podpisany przez J. N. jako właścicielkę działki nr (...) i J. P. w odniesieniu do działki nr (...). Na podstawie danych pomiarowych tego operatu można również wyliczyć szerokość działek nr (...) na odcinku przylegającym do działki nr (...). Szerokość wspólnego frontu tych działek, wykazywana w operacie z 1992 roku wynosi 53,07 m i ta sama szerokość wykazywana w wykonanym operacie z postępowania administracyjnego, wyliczona przez biegłego geodetę A. K., jako suma szerokości frontów działek nr (...) daje wielkość 53,07 m.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji brak jest w sprawie dowodów na przyjęcie innego zakresu władania działką nr (...), niż przyjęty na dzień 4 listopada 1971 roku do uwłaszczeń nieruchomości, prowadzącego do zmiany stanu prawnego nieruchomości. Działania wnioskodawczyni związane z utwardzeniem wjazdu wykonywane były po objęciu działki w posiadanie w 1998 roku, a urządzenia w postaci oczyszczalni, skrzynki elektrycznej w latach 2010 i 2011.

Zważywszy na to, że w ustaleniu przebiegu spornych granic pierwszeństwo ma zawsze stan prawny, a sięgnięcie do dalszego kryterium, jakim jest ostatni stan spokojnego posiadania, jest dopuszczalne dopiero wówczas, gdy stanu prawnego nie można ustalić, Sąd Rejonowy stwierdził, iż nie może zostać uwzględniany podnoszony przez wnioskodawczynię ani fakt zagospodarowania działki, ani powoływanie się na wynik procesu o ochronę posiadania, w którym zgodnie z art. 478 k.p.c. Sąd bada jedynie ostatni stan posiadania i fakt jego naruszenia, nie rozpoznając samego prawa ani dobrej wiary pozwanego.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. uwzględniając stopień zainteresowania uczestników rozstrzygnięciem sprawy i zakres uwzględnionych przez Sąd żądań każdego z uczestników w związku z § 8 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. O poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach na koszt opinii biegłego Sąd orzekł natomiast na podstawie art. 83 ust. 2 w zw. z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od tego postanowienia złożyła wnioskodawczyni, zaskarżając je w całości i zarzucając naruszenie art. 153 k.c. przez dokonanie rozgraniczenia w oparciu o stan prawny, bez zbadania i uwzględnienia w tym stanie zasiedzenia przez wnioskodawcę H. S. pasa gruntu wyznaczonego przez punkty o nr (...) oraz punkt styczny prostych wyznaczonych przez punkty o nr (...) oraz (...) na szkicu przeglądowym stanowiącym załącznik graficzny do opinii technicznej sporządzonej do sprawy (...) przez biegłego sądowego inż. P. S..

Wnioskodawczyni wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i dokonanie rozgraniczenia działki nr (...) z działką nr (...) według punktów (...) oraz punktu stycznych prostych wyznaczonych przez punkty o nr (...) oraz (...), zaznaczonych na szkicu przeglądowym stanowiącym załącznik graficzny do opinii technicznej sporządzonej do sprawy (...) przez biegłego sądowego inż. P. S., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania celem ustalenia prawidłowego stanu prawnego nieruchomości stanowiącej działkę gruntu nr (...), tj. uwzględniając zasiedzenie pasa gruntu wyznaczonego przez punkty o nr (...) oraz punkt styczny prostych wyznaczonych przez punkty o nr (...) na szkicu przeglądowym stanowiącym załącznik graficzny do opinii technicznej sporządzonej do sprawy (...) przez biegłego sądowego inż. P. S. i następnie dokonanie rozgraniczenia w oparciu o prawidłowy stan prawny tej nieruchomości.

W apelacji zawarty został również wniosek o powołanie na świadków poprzednich właścicieli działki nr (...), tj. rodziców wnioskodawcy H. J. i T. N., na okoliczność ustalenia zasiedzenia w/w pasa gruntu.

W piśmie procesowym z dnia 15 marca 2017 roku pełnomocnik uczestnika wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnicy wnioskodawczyni i uczestnika podtrzymali te stanowiska.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

Choć wniosek o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu został przez wnioskodawczynię sformułowany jako wniosek ewentualny, jednakże jako dalej idący musi być rozpatrzony w pierwszej kolejności.

Sąd Okręgowy wskazuje, że zgodnie z art. 386 § 2 k.p.c. (mającym odpowiednie zastosowanie w postępowaniu nieprocesowym na mocy art. 13 § 2 k.p.c.) w razie stwierdzenia nieważności postępowania sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Art. 386 § 4 k.p.c. stanowi natomiast, że poza wypadkami określonymi w § 2 i 3 sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Skarżąca w żaden sposób nie uzasadniła wniosku ewentualnego apelacji, w szczególności nie wskazała, która to z sytuacji przewidzianych w powołanych wyżej przepisach ma miejsce w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu Okręgowego zaś żadna z tych sytuacji nie zachodzi, a zatem brak jest podstaw do uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Niezasadny jest także wniosek H. S. o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez dokonanie rozgraniczenia w sposób wskazany w apelacji.

Odnosząc się do tego żądania i podniesionych na jego poparcie zarzutów należy w pierwszej kolejności wskazać, że kwestionowane postanowienie zapadło na podstawie w pełni prawidłowych ustaleń faktycznych, poczynionych przez Sąd pierwszej instancji. Sąd Okręgowy ustalenia te przyjmuje za własne, a jedynie uzupełniająco wskazuje, że wnioskodawczyni i uczestnik są rodzeństwem oraz, że tytuł własności do działki nr (...) uzyskany został przez poprzedników prawnych uczestnika również w trybie ustawy z dnia 26 października 1971 roku o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych. Na rzecz A. P. i jego małżonki J. P. wydany bowiem został akt własności ziemi nr (...) z dnia 2 października 1972 roku, zachowany na k. 3 akt księgi wieczystej nr (...).

Wnioskodawczyni w uzasadnieniu apelacji nie kwestionuje ustaleń Sądu Rejonowego co do przebiegu granicy między działkami nr (...) wedle stanu na dzień 4 listopada 1971 roku. Ustalenia te nie budzą również żadnych zastrzeżeń Sądu Okręgowego, gdyż zgromadzone w sprawie dowody, w tym obszerna dokumentacja geodezyjna oraz opinia biegłego geodety inż. P. S. jednoznacznie wskazują i pozwalają na odtworzenie przebiegu spornej granicy według stanu istniejącego w dacie miarodajnej dla uwłaszczeń, który to stan jest stanem prawnym granicy. Argumentacja wnioskodawczyni sprowadza się natomiast do twierdzenia, że po tej dacie doszło do zasiedzenia własności przygranicznego pasa gruntu przez poprzednich właścicieli działki nr (...), a w wypadku przyjęcia ich złej wiary – przez samą wnioskodawczynię.

Sąd Okręgowy wskazuje zatem, że zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Jeśli zatem wnioskodawczyni twierdzi, że zasiedziała prawo własności pasa gruntu wyznaczonego przez punkty o nr 34, 2310 oraz punkt styczny prostych wyznaczonych przez punkty o nr(...) oraz (...)

na szkicu przeglądowym stanowiącym załącznik graficzny do opinii technicznej sporządzonej do sprawy (...) przez biegłego sądowego inż. P. S., to na wnioskodawczyni spoczywa ciężar udowodnienia tej okoliczności.

W toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji, jak też w toku poprzedzającego je postępowania administracyjnego, wnioskodawczyni nie powoływała się jednak na zasiedzenie pasa gruntu, do którego rości sobie prawa, ani też nie przedstawiała na tę okoliczność żadnych dowodów. Co więcej, na obydwu etapach postępowania rozgraniczeniowego wносиła o dokonanie rozgraniczenia wyłącznie według drugiego w kolejności kryterium z art. 153 k.c. Temu też służyły składane przez skarżącą wnioski dowodowe, w których domagała się zaprojektowania przez biegłego przebiegu granicy między działkami nr (...) według ostatniego spokojnego stanu posiadania (k. 83, 131). W piśmie procesowym z dnia 6 czerwca 2016 roku wnioskodawczyni wprost wskazała, że wnosi o dokonanie rozgraniczenia działek nr (...) według ostatniego spokojnego stanu posiadania (k. 157) i stanowisko swoje podtrzymała na rozprawie bezpośrednio poprzedzającej wydanie zaskarżonego postanowienia (protokół rozprawy k. 175).

Z akt sprawy nie wynika tymczasem, by w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji niemożliwe było powołanie się przez wnioskodawczynię na zasiedzenie spornego pasa gruntu i wykazywanie powyższego stosownymi dowodami, ani też, by dopiero w toku postępowania przed Sądem Okręgowym zaszła potrzeba powołania się na tę okoliczność oraz zgłoszenia wniosków dowodowych.

Zgodnie z art. 381 k.p.c. sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Stosownie jednak do treści art. 381 k.p.c. sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później.

Skarżąca wniosła w apelacji o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków w osobach jej rodziców, tj. J. N. i T. N. na okoliczność zasiedzenia przygranicznego pasa gruntu. Apelacja nie zawiera jednak żadnego uzasadnienia dla zgłoszenia tych wniosków dopiero na etapie postępowania przed sądem drugiej instancji. Jak już natomiast wskazano wyżej, akta niniejszej sprawy nie dostarczają żadnych podstaw do przyjęcia, by wystąpienie z wnioskami, o których mowa, nie było możliwe w postępowaniu przed Sądem Rejonowym, ani też, by potrzeba powołania wymienionych dowodów wynikała już po zakończeniu tego postępowania. Przeciwnie, skoro wnioskodawczyni uważała, że przez zasiedzenie ona lub jej poprzednicy prawni nabyli własność przygranicznego pasa gruntu, to zarówno potrzeba, jak i możliwość prowadzenia dowodów z zeznań jej rodziców istniały już w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Wnioskodawczyni zresztą podjęła próbę przeprowadzenia dowodu z zeznań jej matki J. N. na okoliczność przebiegu granicy w chwili wprowadzenia H. S. w posiadanie i władztwo działki, zanim granica stała się sporna, tytułem tylko, że matka wnioskodawczyni i jednocześnie matka uczestnika skorzystała z prawa do odmowy zeznań (wniosek dowodowy k. 42, protokół oględzin k. 76v).

W opisanej sytuacji Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe zawarte w apelacji wnioskodawczyni uznając je za spóźnione w rozumieniu art. 381 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Ponieważ, jak wskazał już Sąd pierwszej instancji, przez stan prawny, według którego ustala się granice, należy rozumieć także stan wynikający z zasiedzenia, konieczne jest dokonanie oceny, czy na podstawie zebranego w toku postępowania przed Sądem Rejonowym materiału dowodowego można przyjąć – jak twierdzi wnioskodawczyni w apelacji – że zasiedziała ona sporny pas gruntu.

Zgodnie z art. 172 § 1 k.c. posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze. Jednakże po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze (art. 172 § 2 k.c.). Jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika; jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści (art. 176 § 1 k.c.).

Sąd Okręgowy wskazuje, że zebrany materiał dowodowy pozwala tylko na stwierdzenie, iż po przekazaniu w 1998 roku działki nr (...) na rzecz wnioskodawczyni przez jej rodziców, H. S. wykonała na spornym pasie gruntu utwardzony kostką wjazd oraz postawiła na tym pasie oczyszczalnię ścieków i urządzenie elektryczne do zasilania budynku mieszkalnego. Czynności te potwierdzają fakt objęcia przez pozwaną w posiadanie spornego pasa gruntu, jednakże od przekazania działki nr (...) na rzecz wnioskodawczyni przez jej rodziców i podjęcia tych czynności nie upłynęło jeszcze nawet 20, a tym bardziej 30 lat, i tym samym nie upłynął okres wystarczający do stwierdzenia zasiedzenia tej części nieruchomości. Brak jednocześnie w aktach sprawy dowodów na to, by rodzice skarżące wcześniej, po 4 listopada 1971 roku a przed 1998 rokiem, objęli w posiadanie samoistne część działki nr (...), stanowiącą obecnie przedmiot sporu i posiadali tę część przez czas niezbędny do zasiedzenia przez nich lub ich następczynię prawną z doliczeniem ich okresu posiadania. Ciężar udowodnienia tych okoliczności spoczywał na H. S., a skoro dowodu takiego nie przeprowadziła, to jej zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 153 k.c. jest całkowicie bezzasadny. Zarzut dokonania rozgraniczenia bez zbadania i uwzględnienia zasiedzenia jest przy tym o tyle chybiony, że Sąd Rejonowy nie dysponował ani stanowiskiem zainteresowanej co do ewentualnego zasiedzenia, ani jakimkolwiek materiałem dowodowym pozwalającym i nakazującym, mimo braku takiego stanowiska, rozważenie kwestii zasiedzenia, a jednocześnie Sąd ten nie miał obowiązku poszukiwania z urzędu okoliczności i dowodów przemawiających za zasiedzeniem przygranicznych pasów gruntu.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe. W pełni bowiem realizuje dyrektywy płynące z treści art. 153 k.c., gdyż ustala sporną granicę według niewątpliwego stanu prawnego, wynikającego z zakresu posiadania samoistnego sąsiadujących działek w dacie nabycia ich własności z mocy samego prawa, tj. w dniu 4 listopada 1971 roku.

Apelacja okazała się tym samym bezzasadna i podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., dlatego też Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie I sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. oraz w oparciu o § 5 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 z późniejszymi zmianami), biorąc pod uwagę stopień zainteresowania uczestników rozstrzygnięciem sprawy oraz zakres uwzględnionych przez Sąd Okręgowy żądań wnioskodawczyni i uczestnika postępowania.

Na koszty poniesione przez S. N. w postępowaniu apelacyjnym składa się wyłącznie wynagrodzenie pełnomocnika, będącego adwokatem, w kwocie 360 zł i w takim wymiarze należał się uczestnikowi postępowania zwrot kosztów.

Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie II sentencji postanowienia.